

Forfatter: Yngve Benestad Hågvar

E-post: yngve.hagvar@hioa.no

Djevelen ligger i diskursen. En kritisk diskursanalyse av Marte Krogh-saken i VG

Hva skjer med meningen i et sitat når det hentes ut av én journalistisk diskurs og plasseres i en annen? I denne casestudien undersøker jeg hvordan VG på nyhetsplass rekontekstualiserer et intervju med Marte Krogh fra bladet Mamma. VG-nyheten vakte stor oppsikt, men måtte senere dementeres fordi overskriften kunne tolkes som en feilsitering. Analysen viser at sitatet saken bygger på, blir provoserende fordi det innlemmes i en kritisk nyhetsdiskurs som konstruerer en dikotomi mellom «den konservative overklassen» og «det moderne Kvinne-Norge». I andre diskurser vekker samme eller tilsvarende utsagn liten oppsikt. Det presseetiske ved saken dreier seg derfor ikke bare om hvorvidt Krogh er feilsitert eller ikke, men også om hvilken diskurs VG har funnet det naturlig og nødvendig å innlemme sitatet i for å skape nyhetsverdi.

Keywords: Journalism research, critical discourse analysis, intertextuality, press ethics

Innledning og problemstilling

«Marte Kroghs oppfordring til norske mammaer: Ta dere sammen og tren mer! Den motebevisste fiolinisten og rikmannsfruen Marte Krogh (37) opprører Kvinne-Norge», kunne VG fortelle over en helside 9. januar 2013. Nyhetsartikkelen bygger på et sitat fra bladet Mamma, der Krogh i et portrettintervju skal ha sagt at altfor mange mødre gir opp treninga når de får barn: «– Det tror jeg ikke er sunt. Kroppen har enda mer behov for trening når man blir eldre. Man må bare ta seg sammen.» VG forteller at utsagnet har skapt reaksjoner på Twitter, og intervjuer Eli Rygg og Lisa Tønne om saken. Disse er sterkt kritiske til det de oppfatter som utidig innblanding i andre folks hverdag. Oppslaget inkluderer tre sitater fra Twitter pluss en undersak der Marte Krogh får kommentere kritikken. Også VG Nett publiserte saken samme morgen.

VG-nyheten genererte en rekke oppfølgingssaker, både på VGs egne plattformer og i konkurrerende medier. Gjennomgangstonen var at Krogh fra sin overklasseposisjon ikke burde rette urealistiske oppfordringer om trening til allerede hardt pressa småbarnsmødre. Etter tre uker måtte VG imidlertid vedgå at hele debatten bygde på en misforståelse. Avisa publiserte følgende dementi på papir og nett 1. februar, under tittelen «VG beklager overfor Marte Krogh»:

I bladet Mamma nummer 11, 2012, ga Marte Krogh et lengre intervju om hvordan hun opplever å være mor. I intervjuet gjengis følgende passasje:

- Liker du å trene?

- Nei, jeg synes det er helt jævlig. Både å trene og etterpå.

Hun synes hun ser altfor mange mammaer som gir opp når de får barn.

- Det tror jeg ikke er sunt. Kroppen har enda mer behov for trening når man blir eldre. Man må bare ta seg sammen.

I en artikkel i VG 9. januar som omhandlet intervjuet i Mamma, var tittelen «Marte Kroghs oppfordring til norske mammaer: Ta dere sammen og tren mer!».

På VG Nett samme dag var tittelen «Finansfrue Marte Krogh: Ta dere sammen og tren mer!»

VG ser at tittelen gir inntrykk av at Marte Krogh har sagt det som står i tittelen. Hun har ikke formulert seg slik. VG beklager å ha tolket utsagnet «man må jo bare ta seg sammen» til å bety at Marte Krogh løfter en pekefinger mot andre kvinner, uten å spørre henne om det var det hun mente.

I løpet av dagen 9. januar ga Krogh beskjed til VG om at hun mente seg feilsitert. Denne opplysningen kom ikke på trykk, noe den selvsagt burde gjort. Det beklager vi.

Sakene i VG skapte stor debatt. I den grad VGs tittel førte til debatt på et uriktig grunnlag, beklager vi det og den belastningen det har medført for Krogh.

Dementiet fikk stor oppmerksomhet og ble av mange oppfattet som en betimelig oppreisning til Krogh. Likevel etterlater det flere ubesvarte spørsmål: Hvorfor tolket VG egentlig uttalelsen om mødres trening slik de gjorde? Var det ikke meningen at leserne skulle få inntrykk av at Marte Krogh har sagt det som står i tittelen? Og ville saken ha vært uproblematisk om Krogh bare hadde blitt sitert korrekt i overskriften, slik dementiet antyder?

Jeg vil ta utgangspunkt i at det etiske uføret VG havna i, ikke bare er et formelt spørsmål om korrekt sitering og samtidig imøtegåelse. Minst like viktig er det å spørre hvilke aspekter ved saken som utløste nyhetsrefleksjonen hos VG, og undersøke hvordan nyheten søker å vinne legitimitet og troverdighet gjennom å basere seg på bestemte verdinormer og samfunnsforståelser. Slik kan vi diskutere hvordan teksten skriver seg inn i en etablert måte å lage nyhetsjournalistikk på som påvirker både produksjonen og fortolkningen av teksten som helhet, og som dessuten har konsekvenser utover dette ene eksempelet. Selv om denne diskursive praksisen ikke nevnes i dementiet, er den betydelig viktigere for hvilket bilde VG konstruerer av Marte Krogh, enn det nyhetsoverskriften er alene.

Vi kan derfor stille følgende forskningsspørsmål: Hva kjennetegner diskursen som VG presenterer Marte Kroghs utsagn gjennom, og hvordan påvirker det hvilket bilde vi får av Krogh og utsagnene hennes? Finnes det konkurrerende diskurser som tillegger samme eller liknende utsagn en annen betydning? Hvordan kan i tilfelle VGs diskursive valg best forstås, og hvilke sosiokulturelle konsekvenser kan de tenkes å ha?

MAMMA MIA! Marte Krogh forteller om livet med Sofia (9 md.) i den siste utgaven av bladet Mamma. Foto: NINA RUIJD

Marte Kroghs oppfordring til norske mammaer:

Ta dere sammen og tren mer!

REAKSJONER PÅ TWITTER

Marthe Krogh sier mødre må ta seg sammen. Som hjværende med huskjenp, au pair og hjelp av mor vet hun hvor skoen trykker for de fleste
@JaBuvik

Saken om Marte Krogh i #Mamma er virkelig om livet på Solisten. Hun jobbet til hun var 4 mnd gravid. Virkelighetsfjern og irrelevant.
@Mariellia

Det er fint at du har funnet et system som fungerer for deg, Marte Krogh, men ikke påstå at det er det eneste rette. Ta deg sammen sjøll!
@idabrend

Av SHAZIA SARWAR, SYNNOVE ÅSEBØ og STELLA BUGGE

Den motebevisste fiolinisten og rikmannsfruen Marte Krogh (37) opprører Kvinne-Norge.

I et oppsiktsvekkende intervju med magasinet Mamma oppfordrer Krogh blant annet nybakte mødre til å trenе mer. Selv har hun datteren Sofia (9 md.) med kjendisinvestor Jan Haudemann-Andersen (64). Til bladet forteller Krogh om hvordan hun takler hverdagen med personlig trener, vaskehjelp og au pair – og sier at altfor mange mammaer gir opp når de får barn.

– Det tror jeg ikke er sunt. Kroppen har enda mer behov for trening når man blir eldre. Man må bare ta seg sammen, sier Krogh til bladet.

Intervjuet har satt sinene i kok – både i kommentarfeltet til saken på mamma.no og i sosiale medier. Nå reagerer også kjendis-mødre på Kroghs oppfordring om å ta seg sammen.

– Mammaer bør ikke ta seg sammen. De BØR ingenting, sier Lisa Tønne, komiker og tobarnsmor.

Lov til å snakke høyt

Jeg visste jo at det fantes damer med sånne holdninger, men jeg visste ikke at de fikk lov til å snakke høyt av mannen sin, sier Tønne. Også Eli Rygg (57), som ble hele Norges barne-tv-tante da

han ledet «Portvelen 2» på NRK på 80-tallet, reagerer på Marte Kroghs uttalelser.
– Tenk så mange som er nødt til å jobbe åtte til fire. I de fleste liv er det ikke rom for å ta seg sammen, slik Marte Krogh mener at mødre skal gjøre. Det er en alvorlig overgripende oppfordring for mange, sier Eli Rygg.

Venter med jobb

Krogh har au pair og vaskehjelp, samtidig som hun er hjemmeverrende mor. Hun har ikke planer om å jobbe fulltid med det første.

– Mange av venninnene mine har ikke hjelp, eller, de har selvfølgelig vaskehjelp, men ikke hjelp med babyen, sier Krogh til Mamma.

– Jeg synes det er deilig å slippe å tenke på jobb, det er jo mange som begynner i jobb igjen når barna er ni måneder. Det er jeg glad jeg slipper. Jeg hadde ikke vært klar i det hele tatt.

Det er ikke første gang Krogh og Jan Haudemann-Andersen vekker oppsikt i media. Han er nummer 135 på Kapitals «riklig-liste» med en anslått formue på 1,3 milliard kroner, og vakte stor oppsikt da han i 2005 uttalte til VG at

FY FELA! Eli Rygg og Lisa Tønne lar seg ikke imponere av Marte Kroghs uttalelser. Foto: NILS BJÅLAND og SIMEN GRYTØYR

han ikke liker å se menn som triller barnevogn. I Mamma-intervjuet bekrefter Krogh at mannen aldri skifter bøssebleier eller triller datteren.

Mennene hjemme

– Jeg har alltid vært utearbeidende og mine menn vært hjemme. I dag har de flotte forhold til barna våre. At Jan Haudemann-Andersen ikke vil trille vogn, og at Marte Krogh syns det er greit, er så fjært fra mitt og mange andres liv, sier Eli Rygg.

– Jeg ville aldri giftet meg med en sånn mann. Jeg var så heldig å bli adoptert bort fra et land med sånne holdninger, sier Lisa Tønne. For enkelte har det omdiskuterte intervjuet til Marte Krogh vært nyttig.

FORSTÅR TIDSKLEMMEN

Marte Krogh skjønner at det kan være vanskelig for yrkesaktive småbarnsmødre å presse inn tid til trening.

– Poenget mitt er at trening gir overskudd. Jeg vet hvor slitsomt det er å trene når man sover lite på grunn av barnet og har forståelse for at det blir for mye for småbarnsmødre med flere barn og faste jobbtider å trene i tillegg, sier Krogh til VG.

Hun har ikke har fulgt med på reaksjonene som intervjuet har avstedkommet i sosiale medier.

– Jeg har ikke en ni til fire jobb, men jeg jobber jo for det. Jeg er musiker, sier hun og legger til at hun er privilegert som kan være sammen med datteren nesten hele tiden.

– Min mann og jeg ønsket ikke noen pappaperm løsning, men han er ikke mindre sammen med datteren sin av den grunn.

[Figur 1: VG 9.1.2013.]

Teoretisk utgangspunkt – kritisk diskursanalyse

Både journalister og medieforskere er klar over at måten en kilde representeres på, handler om mer enn «korrekt sitering» versus «feilsitering». Journalisten disponerer et vell av språklige og visuelle ressurser når hun skal orkestrere de ulike stemmene i teksten, og sitater som isolert sett er korrekt gjengitt, kan brukes til å fortelle en ganske annen historie enn det kilden har sett for seg (Nylund 2006, Raddum og Veum 2006). Spørsmålet blir dermed hvilken representasjon av virkeligheten journalisten har konstruert i det enkelte tilfelle.

Skal vi finne svar på det, kan vi gå til sosialsemiotikken, altså studiet av hvordan språk og tekster brukes til å skape mening og fylle ulike sosiale funksjoner (Raddum og Veum 2006:140). Mer spesifikt kan vi gjøre en diskursanalyse, som undersøker hvilke tenkemåter – perspektiver, holdninger, verdier, ideologiske forutsetninger – vi tar for gitt når vi ytrer oss, og som derfor kommer indirekte til syne i teksten. Diskursbegrepet brukes på mange forskjellige måter i tekstforskningen (se f.eks. Jørgensen og Phillips 1999:9, Wodak 2006:596, Hågvær 2007:18), men her skal vi forstå en diskurs som en bestemt måte å uttrykke seg på som reflekterer en bestemt måte å tenke om emnet på.

Videre bygger jeg hovedsakelig på retningen *kritisk* diskursanalyse, slik den er beskrevet av bl.a. Norman Fairclough (1992, 1995a, 1995b). Kritisk diskursanalyse skiller seg fra andre former for diskursanalyse først og fremst ved sine detaljerte analyser av språklige valg og sitt maktkritiske perspektiv på teksters sosiale funksjon.

De språklige valgene kartlegger vi med verktøy fra tekstlingvistikken. Samtidig er det viktig at tekstanalysen er multimodal, altså at både verbale, visuelle og eventuelle auditive modi (tegnsystemer) regnes som en del av teksten. Derfor må lingvistikken suppleres med andre former for semiotikk, for eksempel Kress og van Leeuwens visuelle grammatikk (2006). Både den språklige og den visuelle komponenten i en kritisk diskursanalyse kan ta utgangspunkt i sosialsemiotikeren M.A.K. Hallidays tre metafunksjoner: den ideasjonelle, den mellompersonlige og den tekstuelle. Det vil si at enhver tekst etablerer henholdsvis bestemte forståelser av verden, bestemte sosiale relasjoner og bestemte sammenhenger mellom tekstkomponenter og deres kontekst (Halliday 2004:29f, Fairclough 1992:64, Kress og van Leeuwen 2006:15).

Det maktkritiske perspektivet innebærer at forskeren spør hvordan den diskursive praksis, dvs. måten diskursene brukes på, bidrar til å legitimere eller bryte med sosiale strukturer i samfunnet. Samtidig kan analysene styrke den kritiske språkbevisstheten blant både tekstprodusenter og -konsumenter, slik at disse aktivt kan påvirke og endre diskursen på områder hvor analysene tyder på at den har uheldige effekter. Hva som er en uheldig effekt, vil det naturligvis være ulike syn på, men tradisjonelt har kritisk diskursanalyse rettet mest oppmerksomhet mot sosiale forskjeller og ulike former for marginalisering (se f.eks. Fairclough 1992, Wodak & Meyer 2009, Grue 2011).

Tidligere sosialsemiotisk forskning har vist at norske nyhetsmedier utover 1900- og 2000-tallet har utviklet en stadig sterkere journalistisk stemme, slik at virkelighetsbildene nå i stor grad filtreres gjennom bestemte journalistiske diskurser (Veum 2008:211, Hornmoen 2010:58). Veum mener de moderne medienes evne til å legitimere og naturliggjøre sin egen posisjon i tekstene henger sammen med at journalistikken er blitt profesjonalisert, og ser dette som en viktig maktfaktor i pressen. Studier som omhandler VG, finner gjerne at nyhetsdiskursene der retter seg mot «den lille mann» som modelleser, og at VG iscenesetter seg selv som dennes samarbeidspartner og forsvarer (Hågvær

2003:348ff, Hornmoen 2011:59ff). Rekontekstualisering av sitater behandles spesielt av Steensen (2009:19f), som viser hvordan samtlige sitater i en featureartikkel på nett kan spores tilbake til helt andre journalistiske diskurser og sjangere gjennom flere ledd. Analysen nedenfor tar opp samme fenomen i nyhetsjournalistikken.

Praktisk metode – stemmer og intertekstualitet

Fairclough (1992:73, 1995a:96ff, 1995b:59) opererer med tre analysenivåer: tekst, diskursiv praksis og sosiokulturell praksis. Det betyr at vi må supplere tekstanalysen med to kontekstanalyser. For det første må vi fortolke teksten ut fra de produksjons-, distribusjons- og konsumpsjonsbetingelsene den omgis av (diskursiv praksis) – bl.a. hvordan den forholder seg til aktuelle sjanger- og tekstnormer, og hvilket samspill vi finner med andre tekster (se Hågvar 2007:29ff for en utdyping). For det andre må vi diskutere hvordan de diskursene som en slik praksis etablerer, påvirker og påvirkes av andre sosiokulturelle praksiser som ikke er direkte forbundet med teksten. For eksempel kan vi spørre hvordan en etablert måte å tenke og skrive nyheter på henger sammen med sosioøkonomiske eller politiske forhold i samfunnet.

Av plasshensyn legger jeg hovedvekta på selve tekstanalysen. Den er strukturert som en gjennomgang av hvordan de ulike kildene i saken representeres. Altså bruker jeg det Raddum og Veum (2006:141) kaller stemmene-i-teksten, som et analytisk utgangspunkt. I analysen av hvordan VG orkestrerer disse stemmene, vil jeg derimot kunne identifisere hvilken implisitt stemme VG selv presenterer stemmene-i-teksten gjennom. Da nærmer jeg meg en mer bakhtinsk inspirert analyse av såkalt tekstuelle stemmer (Raddum og Veum 2006:144, se også Bakhtin 1998).

Når jeg skal kople denne stemmeanalysen til diskursiv praksis, vil jeg særlig se på intertekstualitet. Hensikten er å sammenlikne hvordan empiriske deltakere (spesielt Marte Krogh) konstrueres som tekstlige deltakere i forskjellige diskurser, og å undersøke i hvilken grad diskursen påvirker måten Kroghs utsagn blir fortolket på i andre tekster. For at det skal bli lettest mulig å følge saksutviklinga, presenterer jeg i hovedsak tekstene kronologisk.

Mot slutten av artikkelen vil jeg kort diskutere mulige sosiokulturelle forklaringer på og konsekvenser av den diskursive praksisen VG bekjenner seg til. Her vil Olof Peterssons teori om journalismen stå sentralt.

Diskursiv praksis – tekstsamspill og sjangernormer

Intertekstualitet: et sitat på vandring

Siden enhver rekontekstualisering av et sitat kan påvirke meningen i sitatet, skal vi begynne analysen med å spore opprinnelsen til utsagnene VG gjengir, og se hvordan disse ble fortolket før VG tok saken. VGs artikkel er nemlig ikke den første journalistiske omtalen av Marte Krogh-intervjuet. Og teksten VG siterer fra, er heller ikke den første versjonen av intervjuet.

Papirversjonen av Mamma nr. 11/2012 kom ut 20. desember 2012. Forsiden prydes av en smilende Marte Krogh med en like smilende baby på armen, og intervjuhenvisningen lyder «MARTE KROGH – Jeg synes ikke det er noe problem at han ikke skifter bleier». Selve intervjuet går over åtte sider. «Livet på solsiden», forkynner overskriften inne i bladet via en myk og elegant håndskriftsfont. Ingressen oppsummerer: «Hun har et walk-in closet vi andre bare kan **drømme om**, og mer hjelp i huset enn de fleste. Men trilleturene, bæsjebleiene og våkenettene, de tar Marte Krogh alene. **Med glede.**» (Uthevet i originalen.)

Mamma-bladet framhever med andre ord at Marte Krogh lever i luksus og har en konservativ samboer, noe som skulle bli et gjennomgangstema i kritikken mot henne senere. Disse opplysningene presenteres imidlertid gjennom en diskurs som tar brodden av den potensielle kritikken. Mamma-bladet preges av en empatisk og solidarisk diskurs, der premisset er å støtte opp under mammarollen og framheve lesernes felles interesse for omsorg og nærhet til sine barn. Siden Marte Krogh representerer en livsstil det kan være vanskelig å kjenne seg igjen i, skaper journalisten identifikasjon ved å spille på drømmen om det gode liv, som Marte Krogh er så heldig å få leve (jf. uthevingene i ingressen). Teksten vender stadig tilbake til at Krogh forstår hvor privilegert hun er, og de fleste potensielt provoserende sitatene og skildringene er rammet inn av en forklarende og indirekte forsvarende bolk. I ingressen forsvares kjempeklesskapet og hushjelpen med at Krogh likevel passer barnet selv. Når Krogh sitter og strikker med gulltråd og forteller at hun ønska seg ei jente hun kunne style opp, knyttes det til at hun har etablert sin egen klesbutikkjede og har klart å gjøre «fashion til levebrød». Journalisten unnskylder nærmest («vi kommer ikke utenom») at hun må ta opp hvordan samboer Jan Haudemann-Andersen har blitt kritisert for ikke å ville trille barnevogn, og penser fort inn på hvor ubehagelig kritikken har vært for Marte, som vi er på fornavn med hele veien. Tilsvarende kommer det sitatet om trening som skulle bli så omdiskutert, mot slutten av en lengre sekvens der Krogh innrømmer at hun føler et trenings- og slankepress i samfunnet og egentlig ikke liker å trene, men har lyst til å vise datteren en sunn livsstil.

Dagbladet publiserer umiddelbart et sammendrag av dette intervjuet i kjendisleksjonen sin på nett (20.12.2012) og kulturleksjonen på papir (21.12.2013). I disse artiklene nevnes ikke utsagnet om trening overhodet. Isteden vinkler Dagbladet akkurat som Mamma-forsiden («– Jeg falt for at han var en mannemann») og lar Krogh skryte av samboeren sin mens hun i en trivelig tone forsvarer at han ikke triller barnevogn eller skifter bleier. Selv omtales hun gjennomgående som «fiolinisten Marte Krogh» og oppfordrer ikke til noe som helst, men «forteller om livet som småbarnsmor». Tekstene preges dermed av en kjendisdiskurs; saken framstår som relevant fordi den gir oss oppdatert sladder om privatlivet til Marte Krogh og Jan Haudemann-Andersen. Se og Hør siterer i sin tur Dagbladet på sine nettsider (21.12.2013), fremdeles uten noen kritisk vinkling. Kjendisdiskursen er sjelden kritisk, jf. Wåhlberg (2010:77).

Utpå nyåret legger Mammans nettutgave ut en sterkt forkorta versjon av intervjuet (Mamma.no 4.1.2013). Nettversjonen utelater bl.a. flere avsnitt der Krogh viser forståelse for andre mødres situasjon, og framhever i større grad kjønnsroller, trening og det privilegerte liv. I tillegg innføres mellomtitler og innslag av halvfete typer i brødteksten. Hovedavsnittet om trening innledes nå med mellomtittelen «Oppfordrer mødre til å trene mer», og i halvfet skrift finner vi sitatet VG plukka opp: «Hun synes hun ser altfor mange mammaer som gir opp når de får barn. – Det tror jeg ikke er sunt. Kroppen har enda mer behov for trening når man blir eldre. Man må bare ta seg sammen.» Teksten har også fått et hovedbilde som ikke fins på papir.

Når VG så publiserer sin kritiske nyhet 9. januar, refererer de ikke spesifikt til papir- eller nettversjonen av intervjuet, og vi får ikke vite hvilken variant (om noen) VGs kilder har lest. Men VG Nett lenker til Mamma.no, så for nettavisleserne er det nettversjonen som blir originalkilden – selv om sitatet allerede der er rekontekstualisert én gang. VG viser også til kritikere «i kommentarfeltet til saken på Mamma.no og i sosiale medier» og publiserer altså nyheten sin fem dager etter at Mamma.no la ut intervjuet, mens de aldri kommenterte papirversjonen. Det tyder på at redaksjonen legger nettversjonen til grunn, og derfor skal vi gjøre det samme heretter.

Sjanger: forventning om normbrudd

Ved siden av det konkrete samspillet mellom enkelttekster består en diskursiv praksis også av mer generelle tekstnormer, som til sammen konstituerer ulike sjangere. Sjangrene vi har til rådighet, gjenspeiler bestemte retoriske behov i kulturen, og dermed vil hver sjanger fylle en gitt sosial funksjon (Miller 1984:163). Sjangernormene vil altså legge føringer for både tekstproduksjonen og -fortolkninga.

I Mamma er sjangeren portrettintervju. Dagens portrettintervjuer er konvensjonelt ikke særlig kritiske, verken i magasiner eller aviser (Lamark 2012:46, Marshall 2005:25). «Intervjuobjektet må ikke uforvarende bli sitert på noe som kan kriminalisere vedkommende eller på annen måte virke ufordelaktig for vedkommende», heter det spesifikt om portrettintervjuet i journalistikklæreboka *Rett på sak!* (Kjendsli 2008:95f). Portrettintervjuene preges gjerne av en fortrolig stemning og en avslappet, likeverdig dialog mellom journalist og intervjuobjekt, der hensikten er å komme bak fasaden på en mer eller mindre kjent person og forstå vedkommende bedre. Det går nok an å lese Mammans intervju som en tanke kritisk mellom linjene, og det går an å la seg provosere, men vi går ikke til teksten med en forventning om å bli provosert.

Andre forventninger har vi til VG, som ikke bare har tradisjon for å være vaktbikkje for «folk flest» (Hågvar 2003:102, Eide 1995:469), men som også velger nyhetsartikkelen som sjanger. En vesentlig sosial funksjon som nyhetssjangeren har, er å gjøre publikum oppmerksom på hendelser og meninger som bryter med normalen, og på den måten sirkle inn hva vi skal forstå som normalt (Bird & Dardenne 1997:336, Lindholm 2001:95). I neste hovedavsnitt skal vi undersøke hvilket bilde VG-nyheten gir av Krogh og utsagnene hennes, og hvilken diskurs teksten dermed skriver seg inn i. Sjangerkunnskap kan da hjelpe oss til å slutte fra tekst til diskurs, idet vi kan undersøke hvilket normbrudd nyhetsartikkelen antyder. Ligger provokasjonen i selve treningsoppfordringa, eller framstår den heller som et symptom på et mer generelt sosialt normbrudd? Det er også relevant å diskutere interdiskursivitet, dvs. hvilke andre sjangere og tekstnormer nyheten er påvirket av (Fairclough 1992:124ff, Ledin 1997:33). Hvordan påvirker det nyhetsframstillinga at hovedkilden er et portrettintervju?

Tekst – multimodal analyse

Visualisering: fra entusiastisk mamma til nedlatende bedreviter

Vi begynner tekstanalysen med å ta for oss det visuelle, siden det gjerne oppfattes først av leseren og dermed skaper en tolkningskontekst for verbalteksten. Den ideasjonelle metafunksjonen – hvordan bildene representerer virkeligheten – kan her best beskrives via en prosessanalyse. Den mellompersonlige metafunksjonen – hvilket forhold som etableres mellom avsenderen, de avbildete og leseren – kan knyttes til bildehandlingsteori. Den tekstuelle metafunksjonen – hvordan de visuelle elementene settes sammen til en koherent tekst – studerer vi gjennom en enkel layoutanalyse. Dette analyseapparatet er et tilpasset utvalg av sosialsemiotiske kategorier som foreslås i Kress og van Leeuwen (2006).

Hovedbildet på Mamma.no er det samme som i VG (jf. fig. 1), bare ikke like tett beskåret i høyden.¹ Det viser en slank og smilende Marte Krogh som sitter på gulvet i barnerommet og løfter opp Sofia for fotografen. Overskriften («Livet på solsiden») og ingressen («Hun har et walk-in closet ...») som står til bildet, er som i papirversjonen av Mamma (jf. avsnittet om intertekstualitet). Bildet inngår i en serie som framstiller Marte Krogh i forskjellige situasjoner i hjemmet – med fiolin, med vesker, på kjøkkenet og med baby og tåteflaske. Alle bildene er åpent iscenesatt (Eide 2005:22); stylisten har til og med egen byline. Det er en sterk interdiskursiv kopling til sjangere som interiørreportasje, boligprospekt og motereklame, sjangere der det er en stilltiende overenskomst med leseren om at virkeligheten er pynta på og arrangert, ofte også retusjert. Dermed aksepterer vi at barnerommet er både strøket og liksom-rotete på samme tid; sandalene i forgrunnen får til og med ha butikkens plaststrips og merkelapp på fremdeles, i likhet med genseren til høyre på stativet. Samtidig tilfører det bildene et element av drøm og begjær – hvem ønsker vel ikke å ha det så flott som Marte Krogh hjemme?

Ideasjonelt kan bildet ha både analytiske (beskrivende) og narrative (handlende) egenskaper. En analytisk tolkning vil se Krogh som en såkalt bærer av tilhørende attributter, analogt med hvordan en fotomodell viser fram klesplagg på kroppen (Kress og van Leeuwen 2006:87). Leser vi bildet analytisk, kan alle klesplaggene på stativet og skoene på gulvet tolkes som metonymi for materiell overflod, og meningen i bildet ligger i hva disse attributtene forteller om Marte Krogh. En narrativ tolkning vil derimot fokusere på hva Krogh og Sofia *gjør*, og hvilke roller de får. Kroghs arm som løfter Sofia, utgjør en bevegelsesvektor som iscenesetter henne som den aktive part; i Kress og van Leeuwens terminologi blir hun aktør i en transaksjonsprosess (2006:63ff). Med en slik tolkning ser vi først og fremst en flott og stolt mamma som vil vise fram barnet sitt til andre mødre. De andre elementene i bildet fungerer da som såkalte omstendigheter, dvs. underordna elementer som den narrative prosessen ikke er avhengig av, men som likevel tilfører den ekstra mening (Kress og van Leeuwen 2006:72). På Mamma.no er denne narrative tolkningen mest nærliggende, gitt den solidariske diskursen som setter barnet og mammarollen i sentrum.

Mellompersonlig gjør bildet krav på leserens oppmerksomhet ved at både Krogh og Sofia ser i kamera. Når de avbildete har blikkontakt med leseren, utfører bildet ifølge Kress og van Leeuwen (2006:117f) bildehandlingen *krav* («demand»), en parallell til direktive verbalspråkhandlinger (Vagle mfl. 1993:89). Krogh og Sofia henvender seg visuelt til leseren og «krever» en respons tilbake, på samme måte som et verbalt spørsmål eller en ordre impliserer en reaksjon. Hva slags reaksjon bildet inviterer til, kommer an på både bildet og konteksten. Innenfor Mamma-bladets diskurs vil en

¹ Mamma.no ønsker dessverre ikke at vi trykker faksimile av artikkelen deres, og artikkelforfatteren har i samråd med redaksjonen valgt å etterkomme dette ønsket.

smilende mor med barn invitere til sosial samhörighet og identifikasjon; slik blikkontakt er konvensjonell og virker ikke avstikkende i portrettintervjusingangeren.

Når VG velger det samme bildet som hovedbilde, er imidlertid sjangeren og de diskursive forventningene annerledes. VG oppgir ikke at bildet er henta fra Mamma-portrettet, og heller ikke at det er arrangert av en stylist. Kombinert med den store overskriften «Ta dere sammen og tren mer!» vil førsteinntrykket være at Marte Krogh selv har plassert seg i denne uvanlige posituren og gjort seg lekker for nyhetsfotografen. Iscenesettelsen er fortsatt åpen, men sammenhengen mer skjult. Kontrasten mellom smilebildet og det nedlatende sitatet i overskriften blir så stor at leseren vil lete i bildet etter en forklaring på hva som gjør overskriften nyhetsverdig og teksten koherent. Da ligger den analytiske lesningen nær: Alle attributtene viser til sammen hva Marte Krogh er lagd av. En elegant småbarnsmor som går rundt med cowboyboots inne og stolt viser fram datteras samling av klær og sko mens hun irettesetter andre, kan lett konnotere virkelighetsfjernt luksusliv istedenfor babylykke. Som bildeteksten forklarer: «Mamma mia!» I denne nye konteksten vil blikkontakten dermed signalisere en annen type krav, og overskriften forteller hvilket – fra denne posisjonen retter Krogh pekefingeren mot andre mødre. Bildet er da redaksjonelt iscenesatt, altså «puttet inn i en tekst-/layoutkontekst som i sterk grad fordreier bildets innhold» (Eide 2005:22).

VG-oppslaget har også bilder av Eli Rygg og Lisa Tønne, Kroghs motpart i teksten. Dette er arkivbilder av en annen karakter enn hovedbildet. Rygg og Tønne deltar begge i reaksjonsprosesser, dvs. at de ser på noe i eller utenfor bildet, men ikke i kamera (Kress og van Leeuwen 2006:67). Bildene blir dermed narrative; Tønne kommuniserer med barnet sitt istedenfor å posere med det, og Rygg er opptatt i en samtale. Leseren ser istedenfor å bli sett på, og bildehandlingen er ikke lenger krav, men *tilbud* («offer») – personene forventer ikke noe av oss (Kress og van Leeuwen 2006:119). Disse bildene virker ikke iscenesatt på samme måte som hovedbildet, men framstår heller som spontane øyeblikksbilder som er relevante for saken. Både Rygg og Tønne er tettere beskåret enn Krogh og omgis av færre omstendigheter. Det framhever deres person og i Tønnes tilfelle kommunikasjonen med barnet, altså meninger og morsrolle. Krogh visualiseres i større grad ut fra sin sosiale posisjon.

Bildet av Krogh er størst og dermed mest framtreddende, og det er plassert i øvre halvdel av oppslaget, hvor vi gjerne finner «[the] generalized essence of the information», mens Rygg, Tønne og den verbale kritikken utgjør nedre halvdel, som vi tradisjonelt leser som «more 'down-to-earth' information» (Kress og van Leeuwen 2006:187). Layouten framhever altså Marte Krogh, selv om det er Tønne og Rygg som til sammen snakker mest i teksten. Sammen med overskriften tyder det på at vi er ment å reagere mest på Kroghs utsagn, ikke Rygg og Tønnes kommentarer (som isteden tar saken ned på jorda). Nyhetspoenget framstår dermed umiddelbart som at Marte Krogh har sagt noe dumt, framfor at kjendisene kritiserer henne – selv om det også hadde vært en mulig vinkling.

Tekstdeltakere: rikmannsfruen vs. Kvinne-Norge

Neste steg blir å undersøke hvordan VG-stemmen presenterer deltakerne i saken gjennom språket. Vi finner fire sentrale referentkjeder, dvs. at man viser til samme deltaker eller fenomen gjentatte ganger med innholdstunge ord (substantiv, verb, adjektiv, adverb) og på den måten skaper sammenheng i teksten (Svennevig mfl. 1995:138). De fire kjedene refererer til henholdsvis Marte Krogh, norske mødre (eksemplifisert ved Tønne og Rygg, som danner to underordna kjeder), Kroghs

hjelp i huset og Jan Haudemann-Andersen. Referentkjedene gir en pekepinn på hva VG har vektlagt i saken. Kjeden som er knytta til Haudemann-Andersen og hjelpen i huset, er langt mer gjennomgående i VG-nyheten enn i Mamma-intervjuet, som isteden løfter fram en kjede med babyen Julia. Haudemann-Andersen er en referanse gjennom hele VG-teksten. Krogh defineres ut fra ham i ingressen, hele midtseksjonen av teksten handler om ham, og han dukker ellers opp i alle hovedavsnittene. Vaskehjelp og vasking nevnes sju ganger i VG, au pair fem og personlig trener én gang. Disse aspektene forutsettes altså å være spesielt relevante for saken.

Hvilke ord velger så VG å betegne referentene med? Marte Krogh presenteres som «motebevisst», «fiolinist», «rikmannsfrue», «milliardærfrue» (VG Nett) og «finansfrue» (VG-forsiden). Hun har barn med «kjendisinvestor» Jan Haudemann-Andersen, som er «nummer 135 på Kapitals 'riking-liste'». Samboerens økonomi understrekes så ofte at det nærmer seg overleksikalisering, en påfallende vekt på et bestemt aspekt ved saken (Svennevig mfl. 1995:144). Derimot blir ingresstikkordene «motebevisst» og «fiolinist» aldri fulgt opp i hovedsaken, bortsett fra i den latterliggjørende bildeteksten «Fy fela! Eli Rygg og Lisa Tønne lar seg ikke imponere av Marte Kroghs uttalelser». Vi må helt til undersaken før Krogh selv får sagt noe om yrket sitt. Den angivelige motebevisstheten er det enda vanskeligere å skjønne relevansen til; den nevnes aldri igjen. For dem som ikke vet at Krogh også er motebutikkgründer, vil dermed fotografiet bli den mest nærliggende konteksten å forstå «den motebevisste» ut fra. Da tolker vi det lett som en eufemisme for «jåla». Eller vi leser det som et ironisk signal om at Krogh er opptatt av klær og overflatiske verdier.

Lisa Tønne og Eli Rygg defineres til sammenlikning ut fra sitt yrkesliv (hhv. «komiker» og «hele Norges barne-tv-tante») og antall barn de har (hhv. «tobarns-» og «trebarnsmor»). Hvor motebevisste og rike de og mennene deres er, får vi ikke vite noe om. Derimot presenteres de som «kjendis-mødre» og representanter for «Kvinne-Norge», betegnelser som i en annen kontekst like gjerne kunne blitt brukt om Marte Krogh. Slik konstruerer VG-stemmen en konflikt mellom to tilsynelatende motstridende kategorier, finansfruer versus vanlige mødre.

La oss nå se hva de tre kildene sier i teksten, og hvordan de sier det. Selv om kildene er intervjuet, er det VG som orkestrerer deres respektive stemmer-i-teksten, både gjennom utvalget av sitater, siteringsmåten (direkte/indirekte), plasseringen i teksten og den nøyaktige ordlyden.

Marte Krogh: selektiv direkte tale fra originalintervjuet

Ved første øyekast virker det som om Marte Krogh snakker direkte til oss i overskriften: «Ta dere sammen og tren mer!» Men en slik lesning er en misforståelse, sier VG indirekte i dementiet: «VG ser at tittelen *gir inntrykk* av at Marte Krogh har sagt det som står i tittelen» (uthevet her). Rent grafisk er det et poeng at VG verken har brukt replikkstrek eller anførselstegn, heller ikke i nettversjonen. Grammatisk er det derimot vanskelig å lese utsagnet som noe annet enn direkte tale. Annenpersonspronomenet «dere» passer dårlig med konvensjonell indirekte eller fri, indirekte tale, og fordi utsagnet er skrevet i imperativ (med utropstegn), kan det umulig være en faktaopplysning. Resultatet er at kildens og avisas stemme blandes sammen, jf. Fairclough (1992:108). VGs tolkning av hva Krogh egentlig mente, blir lagt i hennes munn.

I overskriften stiller Marte Krogh et krav, hun begår en *direktiv* språkhandling (Vagle mfl. 1993:89). Det er en omskrivning av det originale sitatet, som lyder «Kroppen har enda mer behov for trening når man blir eldre. Man må bare ta seg sammen». Spørsmålet er om det er en rimelig tolkning. Utsagnet kan nemlig forstås på minst fire forskjellige måter. På overflaten er det en *konstativ* språkhandling som beskriver fakta: Hvis man vil fortsette å holde seg i form når man blir eldre, krever det mer innsats enn før. Avhengig av konteksten kan man videre fortolke utsagnet som ulike indirekte språkhandlinger (Vagle mfl. 1993:95). Den ene tolkninga er den bl.a. VG har gjort, altså som en kritikk av andre mødre og en oppfordring til dem. «Man» betyr da «dere». Denne tolkninga understøttes bl.a. av Mamma.nos mellomtittel «Oppfordrer mødre til å trene mer». Men vi kan også forstå utsagnet som en *ekspressiv* språkhandling, altså et følelsesutbrudd: Å, jeg må virkelig ta meg sammen! Da betyr «man» «jeg». Dessuten kan vi også lese det som en *evaluativ* språkhandling, en subjektiv vurdering av et saksforhold: Jeg synes man bør ta seg sammen (Roksvold 2005:25). Da kan «man» vise til Krogh selv, til andre eller begge deler. Samboeren Jan Haudemann-Andersen var rask med å understreke at Krogh snakket om seg selv, og at «VG har feilsitert Marte» (VG Nett 10.1.2013 – saken kom aldri på papir). Det er ikke uvanlig å bruke andre eller tredje person på denne måten når man skal innrømme svake sider ved seg selv. I Mamma-avsnittene like før dette sier Krogh at «Man skal jo holde seg slank, ikke sant» – og mener ikke da at alle andre mødre må være slanke. Hun sier også «Og det livet vi lever, det er mange middager med mye god mat og vin, da må man være litt flink i hverdagen» – her betyr «man» opplagt «vi» eller «jeg». I originalkonteksten er det altså fullt mulig å lese sitatet som at Krogh har observert at andre mødre trener mindre når de får barn, men at hun selv vil gjøre det hun kan, for å holde på fasongen.

VG velger ikke bare den mest provoserende tolkningen, men gjør også provokasjonen tydeligere og sterkere. Når sitatet settes i imperativ, med utropstegn, utelukkes de alternative fortolkningsmulighetene, og den direkte språkhandlinga gjøres direkte istedenfor indirekte. I tillegg definerer stikktittelen dette som en *oppfordring* Marte Krogh har gått ut med – en oppfordring som går til norske mammaer generelt, ikke bare til dem som har slutta å trene, som er konteksten i Mamma-bladet. Alle må skjerpe seg!

I brødteksten ser vi at tre sitater fra det opprinnelige intervjuet i Mamma har fått bli med over i VG. Det første er treningsutsagnet, selve brannfakkelen. Så kommer det et sitat der Krogh øyensynlig tar det som en selvfølge at man har vaskehjelp, og et der hun sier hun er glad for å slippe å gå rett ut i jobb nå. Sitatene bidrar til å tegne et bilde av at Marte Krogh ikke er som folk flest; tvert imot lever hun i sin egen luksusverden. De to siste sitatene gir en klar kontekst for hvordan vi skal tolke det første om treninga: Du forstår ikke hvor hektisk vanlige mødre har det, så med hvilken rett hever du pekefingeren? Det tyder på at provokasjonen ikke gjelder treningsoppfordringa i seg selv, men først og fremst at det er en person som Marte Krogh som står bak.

Marte Krogh: indirekte tale tilpasset til VG-diskursen

Marte Krogh siteres indirekte også. Fairclough (1995b:81) understreker at indirekte tale alltid preges av ambivalens; vi kan ikke vite om ordlyden er kildens egen, eller om den er tilpasset en diskurs som passer bedre med journalistens egen stemme. VG bruker første avsnitt til å definere hva som er kjernen i Mamma-intervjuet. Det står at Krogh «oppfordrer [...] blant annet nybakte mødre til å trene mer», og at hun «forteller [...] om hvordan hun takler hverdagen med personlig trener, vaskehjelp og

au pair – og sier at altfor mange mammaer gir opp når de får barn.» Gjennom denne blandingen av referat og indirekte tale får VG smelta sammen to poenger som i det opprinnelige intervjuet behandles hver for seg, nemlig treningsrådet og hjelpen i huset. Ordet «takler» må vi lese ironisk – underforstått: Hverdagen er jo ikke særlig vanskelig når man har det slik.

Intervjuet i Mamma handler om mye mer enn dette, selv i nettversjonen. Blant annet handler det om hvor vondt det føles å bli refsa på sosiale medier og i pressen på grunn av kjønnsrollene i familien. Det handler om at Krogh prioriterer barnet framfor jobb så langt det går, og det handler om hennes vellykka karriere som både musiker og motebutikkgründer. Men disse aspektene er ikke relevante i den diskursen VG har valgt. Dermed framstår det i VG som om Mamma-intervjuet først og fremst tematiserer trening og luksus.

I VG gjengivelse «sier» Marte Krogh at altfor mange mammaer gir opp når de får barn. I Mamma heter det derimot at hun «synes hun ser altfor mange mammaer som gir opp når de får barn». Opprinnelig er utsagnet altså framsatt gjennom Mamma-journalistens stemme, men overføres så til Marte Krogh via indirekte tale i VG. Samtidig får vi en endring i modalitet – altså grad av forbehold – fra Mamma til VG: Den opprinnelige indirekte gjengivelsen innebærer et lite forbehold («Hun synes hun ser»), mens VGs gjengivelse er entydig kritisk: «Hun sier at».

I tillegg flyttes utsagnet fra en kontekst der det handler om Marte Kroghs personlige kropps fiksering og manglende treningsmotivasjon, til å handle om livet med hjelp i huset. Når hun i Mamma-intervjuet sier at altfor mange mammaer «gir opp», tolker jeg det i retning av at de mister *motivasjonen* til å trene, siden Krogh nettopp har snakka om hvordan hun kjemper for å motivere seg selv. Det er ekstra tydelig i papirutgaven, der «Hun synes hun ser»-sitatet kommer umiddelbart etter innrømmelsen «Men alt det som må til for at det skal synes ... Grusomt». I VG er det mer nærliggende å tolke det å «gi opp» som at mødrene ikke vet å innrette seg, siden sitatet koples opp mot en gjennomgang av all hjelpen hun har i huset. Og det er mer opprørende å bli beskyldt for ikke å ta konkrete grep som man verken har tid eller råd til, enn å få høre at man bør ha lyst til å trene.

Lisa Tønne og Eli Rygg: kampen om troverdigheten

VG har kontaktet Lisa Tønne og Eli Rygg som representanter for de provoserte mødrene. Hva er det de reagerer på, og i hvilken grad støtter stemmene deres opp under VG-stemmens representasjon av Marte Krogh?

Lisa Tønne bruker satire til å kritisere Jan Haudemann-Andersen og avvise enhver oppfordring rettet mot mødre, før hun får levere hovedsakens punchline i halvfet skrift:

Men å sette bort ungene til au pair er ikke aktuelt, verken for Eli Rygg eller Lisa Tønne.
– Jeg vil jo gjerne bo på et slott med mange tjenerer, men en au pair som jeg overlater ungene til, vil jeg ikke. Jeg vil være sammen med barna mine, jeg, sier komikeren.

Sitatet bygger på en pragmatisk presupposisjon (kontekstuell forutsetning, jf. Roksvold 2006:192) om at Krogh overlater barnet sitt til au pairen istedenfor å være sammen med det. Vi vet jo ikke i hvilken grad hun gjør det – med mindre vi har lest en faktaboks i papirutgaven av Mamma som viser at au pairen noen dager passer jenta mellom 8.30 og 11.00, mens Krogh har henne resten av tida fra 5.00

til 19.00. Ingressen i Mamma-intervjuet hevder at Krogh gjør alt det tunge arbeidet selv, og hun sier hun venter med å jobbe for å kunne være mer sammen med barnet. I VGs undersak sier Krogh dessuten at hun «er privilegert som kan være sammen med datteren nesten hele tiden». Vi finner med andre ord lite støtte for Tønnes presupposisjon i de kildene vi har.

Tønnes ordvalg impliserer videre at det er negativt å la au paires passe barnet: «en au pair som jeg overlater ungene til». Marte Krogh kaller det å ha hjelp i huset. Den ene formuleringen er ikke sannere enn den andre, men de rommer ulike perspektiver. Da er det interessant at VG legitimerer Tønnes framstilling og forsterker den gjennom journalistens stemme i avsnittet før: «Men å sette bort ungene til au pair er ikke aktuelt». «Å sette bort et barn» gir konnotasjoner til å adoptere vekk barnet og fraskrive seg foreldreansvaret. Man kunne også kalt det å ha barnevakt.

Tønnes kritikk rammer altså ikke Marte Kroghs angivelige utspill, men livsstilen og kjønnsrollemønsteret i familien hennes. Det er patosargumentasjon som er retta mot å svekke Kroghs etos. Tønne fremmer ikke rasjonelle argumenter for hvorfor mødre ikke burde trene mer, utover at de ikke bør noen ting – altså at de vet best selv. Likevel er det hennes sitater som er uthevet i halvfet skrift. Det tiltrekker oppmerksomhet og gjør dem sentrale i brødteksten.

Kritikken fra Eli Rygg, derimot, har sterkere logosappell. Hun mener Marte Kroghs oppfordring er en «alvorlig overgripende oppfordring», siden mange jobber fra åtte til fire og ikke har tid til å trene. Men også hun siteres på at Kroghs liv og kjønnsrolleholdninger ligger fjernt fra hennes egne, og VG-stemmen støtter opp under også disse synspunktene gjennom ironi: «For enkelte har det omdiskuterte intervjuet til Marte Krogh vært nyttig.»

Med unntak av ett avsnitt (øverst i spalte 2) brukes altså motstemmene til å si at Marte Krogh ikke er i posisjon til å kunne gi andre mødre gode råd, istedenfor å imøtegå synspunktet hennes med argumenter.

Samtidig rommer framstillinga et paradoks: For at Tønne og Rygg skal være troverdige representanter for Kvinne-Norge, må de gjøres om fra kjendismødre til «folk flest». Og nå viser det seg at begge to har vaskehjelp selv. VG formulerer det slik: «Også kjendis-mammaene innrømmer å ha benyttet seg av vaskehjelp.» Verbet «innrømmer» presupponerer at det i utgangspunktet ikke er helt legitimt med vaskehjelp, og styrker dermed den indirekte kritikken av Marte Kroghs vaskehjelp. Perfektumvarianten «å ha benyttet seg av» antyder dessuten at dette er en fase som er forbi, eller at det bare skjer en sjelden gang. I sitatet som følger, bruker Tønne mange språklige teknikker for å legitimere vaskehjelpen sin. Hun understreker at vaskinga skjer en gang hver andre uke. (Altså benytter hun seg fortsatt av vaskehjelp, i motsetning til hva VG-stemmen antyder.) I kontekst tolkes det lett som at det ikke er spesielt ofte – men vi får jo ikke vite hvor ofte Marte Kroghs vaskehjelp kommer. Videre sier Tønne: «Jeg kjøper meg ut av den ordentlige vaskinga og slipper å irritere meg over det.» Tønne gjør seg selv til agens, en handlingens dame, som velger å *kjøre* en tjeneste – i motsetning til Marte Krogh, som bare «har» vaskehjelp. Dessuten tar vaskehjelpen bare *den ordentlige* vaskinga. Det presupponerer at Lisa Tønne vasker resten selv. (Men det gjør kanskje Marte Krogh også?) Og det er ikke latskap eller snobberi at Tønne har vaskehjelp: Det er for å slippe å irritere seg, altså for å bli et mer harmonisk menneske – og kanskje ha mer tid til barna. Plutselig blir vaskehjelpen noe vi vanlige lesere kan identifisere oss med. Men dette er langt ute i teksten, etter at vi allerede har latt oss provosere over Marte Kroghs bruk av det samme.

Marte Krogh vs. Kvinne-Norge: Hvem refser hvem?

I formuleringene som beskriver konflikten mellom Marte Krogh og de andre mødrene, framstilles Krogh semantisk som den aktive part – ytringens agens. Hun *oppfordrer* mødrene til å trene, hun *provoserer* i Mamma-intervjuet, og hun *opprører* Kvinne-Norge. Intervjuet med henne *satte* sinnene i kok. Og hun og samboeren går på nytt hen og *vekker oppsikt*. Til sammen plasserer det ansvaret for debatten hos Krogh, dette framstår som noe hun aktivt har initiert. Dermed er det mødrene som blir ofre i saken, det er de som kritiseres – de får den semantiske rollen patiens (Svennevig mfl. 1995:31, 166ff).

Motsatt vinkling hadde naturligvis også vært mulig. Det går fint an å se kritikerne som agens og fortelle historien om Marte Krogh som hetses i offentlige medier og kritiseres av kjendiser. Mamma.no velger nettopp dette perspektivet i et oppslag der redaktøren kaller kritikken for «regelrett mobbing» og mener kritikerne er dårlige digitale forbilder for sine barn (Mamma.no 9.1.2013). Også VG er inne på denne vinklinga i papirutgavens førstesidehenvisning, der Krogh faktisk gjøres til patiens: «Finansfrue Marte Krogh: Får kjeft for mamma-intervju». Men i selve nyhetssaken er det ikke lenger Tønne og Rygg som er aktive og kjefter på Krogh. For begge to heter det at de «reagerer» på Kroghs «oppfordring» eller «uttalelser»; her er det Marte Krogh som provoserer fram reaksjonen.

Det er i ingressen til hovedsaken at Marte Krogh «opprører Kvinne-Norge». Begrepet «Kvinne-Norge» presupponerer at norske kvinner har en felles mening som står i motsetning til Marte Krogh sin. Ingressen skaper dermed et kvinnefelleskap som det forutsettes at leseren er en del av. Dokumentasjonen er begrenset: to kvinnelige kjendiser, tre tvitrere og noen ukjente kilder i Mamma.nos kommentarfelt. Interessant er det også at Manne-Norge *ikke* får lov til å være indignert, men skrives helt ut av saken. Det tyder igjen på at det ikke er treningsdebatten som er årsaken til opprøret, for helseperspektivet kunne også menn ha ment noe om. Snarere er problemet at mødre føler seg personlig rammet av kritikken, og at nyhetsverdien ligger i den normen Krogh har brutt ved å ytre noe som kan oppfattes som personlig kritikk av vanlige folk.

Marte Krogh: undersaken som punkterer nyheten

Den oppmerksomme leser finner nederst til høyre, eventuelt helt sist i nettsaken, en undersak med tittelen «Forstår tidsklemma». I motsetning til hva VG gir inntrykk av i dementiet tre uker seinere, *har* avisa nemlig kontaktet Krogh og bedt om en kommentar til kritikken. I undersaken formulerer hun seg på en måte som kritikerne sannsynligvis vil nikke anerkjennende til:

– Poenget mitt er at trening gir overskudd. Jeg vet hvor slitsomt det er å trene når man sover lite på grunn av barnet og har forståelse for at det blir for mye for småbarnsmødre med flere barn og faste jobbtider å trene i tillegg, sier Krogh til VG.

Under en debatt i regi av Oslo journalistklubb 14.2.2013 fortalte Marte Krogh at VG-journalisten som tok kontakt, ikke ville oppgi nøyaktig hva hun ble kritisert for; hun fikk bare høre Rygg og Tønnes sitater tatt ut av kontekst. Derfor kunne hun ikke erklære seg direkte misforstått før hun så VGs vinkling på trykk (*Journalisten.no* 14.2.2013). Likevel indikerer sitatene i undersaken at Krogh ikke

står inne for VGs tolkning av «man må bare ta seg sammen». Dermed svekker undersaken den indre sammenhengen, koherensen, i nyhetsteksten.

Når VG foretrekker å publisere en tekst med en slik indre motsetning framfor åpent å spørre Krogh om hva hun egentlig mener, og heller bygge en koherent sak rundt det, blir det enda tydeligere at Kroghs personlige meninger om trening neppe kan være kjernen i saken. Derimot bekrefter kritikken fra «Kvinne-Norge» en bestemt doxa innen VGs nyhetsdiskurs, nemlig at vanlige folk vet bedre enn de nedlatende rikingene – og det har nyhetsverdi. Man skal lese kritisk for å se bristene i byggverket; Krogh er korrekt sitert fra Mamma, overskriften er en naturlig tolkning ut fra premissene i nyheten og er ikke grafisk markert som sitat, de utvalgte faktaopplysningene stemmer, og den angrepne parten får tilsynelatende imøtegå kritikken. Likevel ser vi altså at VG-stemmen aktivt bygger opp under en bestemt tolkning av sitatet og en tilhørende personkarakteristikk. Samtidig konstrueres en modelleser som er intuitivt skeptisk til at en reaksjonær elite som lever i sin egen boble, skal fortelle oss vanlige folk hvordan vi bør leve.

Diskursiv praksis – konkurrerende diskurser og betydninger

Tolkningen avhenger av diskursen

Tekstanalysen har vist at det som opprører oss, ikke nødvendigvis er *hva* som sies, men *hvem* som sier det, og i hvilken diskurs. Den diskursive praksisen teksten inngår i, er avgjørende. Vi har alt sett at intervjuet ikke skapte noe rabalder innen kjendisdiskursen til Dagbladet og Se og Hør, og at Mamma.no snur VGs vinkling på hodet og ser Krogh som mobbeoffer gjennom en empatisk og solidarisk diskurs.

VG illustrerer også dette poenget godt selv. Bare ti dager før de publiserte nyheten om Kroghs angivelige provokasjon, rettet avisa faktisk selv den samme oppfordringa til nybakte mødre – men i en annen sjanger og via en annen diskurs. VG har nemlig også en personlig trener, Helle G. Bornstein, som gir helse råd i papiravisa hver søndag. I intervjuet «Sett realistiske krav» fra 30.12.2012 framstår det som forbilledlig at Live Nelvik leverer dattera på åtte måneder til en barnevakt for å være med ut og trene. Bornstein bruker samtidig den faste spalta «Ukens unnskyldning» til å rette pekefingeren mot småbarnsforeldre som unnskylder seg med at de ikke har barnevakt (eller au pair): «Ikke godkjent. Ta med deg barnet på treningsøkten. Enten du går eller jogger med vogn.» Med andre ord: Ta dere sammen og tren mer! Ingen i norsk presse reagerte på dette oppslaget. Det er fordi helsediskursen har helt andre normer for hva man kan si og ikke – og fordi hun som sier det, er VGs ekspert og ikke en reaksjonær riking.

Innen nyhetsjournalistikkens diskurser, derimot, var VGs Marte Krogh-sak så oppsiktsvekkende at andre medier umiddelbart hengte seg på, bl.a. TV2.no (9.1.2013). Utpå ettermiddagen publiserte Aftenposten.no nyheten «– Det er utrolig arrogant» (Aftenposten.no 9.1.2013), der journalisten siterer VG og legger fram saken gjennom samme diskurs, vinkling og struktur, men bytter ut Lisa Tønne med to egne kjendisintervjuer. To dager seinere fulgte Aftenposten opp med et helsides papiroppslag der journalisten fastslår at Marte Krogh har «ertet på seg tusenvis av mødre og fedre», og spør seks politikere og kulturpersonligheter om hvorfor vi blir så provosert av Marte Kroghs

«moralske pekefinger» (Aftenposten 11.1.2013). Hvis dette kan kalles en tabloid diskurs, er altså ikke Aftenposten noe mindre tabloid enn VG og TV 2.

Dagbladets papirutgave holdt seg derimot lenge til en analytisk kommentar fra kultureddaktøren, der han knytter reaksjonene opp mot folks aversjon mot å bli fortalt hvordan de skal leve, og kopler det videre til helseministerens vanskeligheter med å få folk til å velge en sunnere livsstil (Ramnefjell 11.1.2013). I nettutgaven beveger Dagbladet seg ikke utenfor kjendisdiskursen. Der viser Guri Solberg sin sympati med Marte Krogh ved å fortelle en parallell historie om en gang hun selv sa noe uheldig om Jan Haudemann-Andersen som ble blåst opp (Dagbladet.no 14.1.2013).

Dermed kan vi oppsummere med at utsagnet om at mødre bør trene mer, og kritikken mot det, blir fortolket forskjellig i fem ulike diskursive praksiser:

- Innen *VGs kritiske nyhetsdiskurs* tolkes utsagnet som et elitistisk overgrep mot vanlige mødre. Kritikken framstår som berettiget moralsk harme.
- Innen *Mammas empatiske diskurs*, særlig i papirversjonen, presenteres utsagnet først og fremst som ærlig selvrefleksjon. Kritikken tolkes som mobbing.
- Innen *kjendisdiskursen i Dagbladet og Se & Hør* vekker ikke utsagnet engang oppsikt, i verste fall tolkes det som et kuriøst trekk ved kjendisen. Kritikkk forekommer ikke.
- Innen *VGs helsediskurs* blir tilsvarende holdninger tolket som naturlige og positive, og møter ingen kritikk.
- Innen *Dagbladets analytiske diskurs* tolkes utsagnet og reaksjonene som et symptom på en forakt for autoriteter i en individualistisk orientert befolkning. Fordeling av skyld er ikke relevant.

Dette viser hvordan et utsagn eller en mening kan inngå i flere konkurrerende diskurser og fylle forskjellig funksjon. Det som provoserer i én diskurs, behøver ikke gjøre det i en annen. En kilde som Marte Krogh er dermed mer prisgitt hvilken diskurs hun skrives inn i, enn hvor ordrett hun siteres.

Også selvransakelsen er enstemmig

Etter tre uker, 1. februar, publiserer VG beklagelsen jeg gjengav innledningsvis, på både papir og nett. De neste dagene blir det et ras av medier som henger seg på: Dagbladet (2.2.2013) beklager at Ramnefjell baserte kommentaren sin på en feilsitering. TV2.no (2.2.2013) beklager at de brukte VG-sitatet i flere saker på TV 2 og nettsidene sine. Aftenposten (7.2.2013) beklager både feiltolkningen og bildebruken i papirsaken og legger inn en liknende beklagelse øverst i nettsaken. Klassekampen (Braanen 2.2.2013) skriver en harmdirrende leder om hvor kynisk og ukritisk konkurrentene har melket denne historien, selv om flere av Klassekampens egne kommentatorer baserte seg på akkurat den samme tolkninga som VG i ukene før (Sælid 12.1.2013, Egeland 14.1.2013). Selv Mamma.no (7.2.2013) tar selvkritikk og endrer mellomtittelen «Oppfordrer mødre til å trene mer» til «Liker ikke å trene».

Dagens Næringsliv har til nå ikke interessert seg for saken. I næringslivsdiskursen fins det ingen «finansfruer», og det er heller ikke naturlig å markere avstand fra overklassen. Umiddelbart etter VGs dementi er avisa derimot på hugget. Via førstesideoppslaget «Fikk hele Norge mot seg» (2.2.2013) får Marte Krogh snakke ut over en dobbeltside i lørdagsutgaven, mens journalisten kaster

seg inn i kampen om å få definere virkeligheten: «Marte Krogh ble i debatten av mange fremstilt som en bedrestilt finansfrue fra Oslos vestkant. I virkeligheten har hun vært profesjonell musiker siden hun var 14 år.» Her nevnes ikke Jan Haudemann-Andersen med et ord, og Krogh kalles konsekvent for fiolinist.

Mønsteret er tydelig: Når VG først har slått an tonen, stemmer andre nyhetsmedier i, i samme dur – eller holder en lav profil. Alle kunne ha lest det opprinnelige intervjuet med et kritisk blikk og kontaktet Krogh for å finne ut om hun stod inne for VGs tolkning, men det har åpenbart vært en fremmed tanke. Like påfallende er det hvordan både medier og opinion snur på en femøring idet VGs dementi er ute; nå gjelder det å legge seg flat, selv om det i realiteten ikke er kommet fram noen vesentlig ny informasjon utover det vi alt kan utlede av originalintervjuet og VGs første sak. Om ikke annet viser oppfølgingsaken «Marte Kroghs samboer: Et velment råd» fra VG Nett 10.1.2013 at Krogh hele tiden har ment seg feilsitert. Dette tyder på at mediene bekjenner seg til en felles nyhetsdiskurs som det er vrient å løfte blikket fra. I siste del av analysen skal jeg forsøke å sette ord på den og knytte sammen diskursiv og sosiokulturell praksis.

Sosiokulturell praksis – drøfting og konklusjon

Innen den kritiske nyhetsdiskursen reagerer VG instinktivt når det blir mulig å fortelle at noen i den økonomiske eliten prøver å belære oss andre. Avisa konstruerer en motsetning mellom eliten og «folk flest», eller «Kvinne-Norge», som det heter i denne artikkelen. Disse størrelsene er i konflikt, og eliten misbruker sin makt og status til å drive overformynderi eller på annen måte nedverdige oss vanlige. Dette er en av de viktigste grunnfortellingene i VG og mye annen nyhetsjournalistikk (og dermed også i kommentarfeltene og sosiale medier), jf. Bjerke (2011:157), Hågvar (2003:345), Lindholm (2004:120) og Eide (2001:50). Det er derfor Marte Krogh blir skurken i historien og ikke mobbeofferet.

Den svenske maktutrederen Olof Petersson (1994) døpte denne diskursen *journalisme*. I journalismens nyhetsfortellinger tildeles vanlige folk rollen som ofre, elitepersoner med makt får skurkerollen, mens mediene indirekte blir helten som forsvarer grasrota mot maktmisbruk og kritisk filtrerer elitens budskap så hvermannsen ikke blir manipulert. Dette er en presentasjonsform med stort retorisk gjennomslag som sitter i ryggmargen til mange journalister. Dermed er det lett å forstå at VG tolket Kroghs utsagn som de gjorde, og selv inntok en kritisk holdning i saken – det passet jo så godt inn i mønsteret. Den samme diskursen forklarer også hvorfor et kobbelt andre medier kastet seg på saken uten å bry seg med å finlese originalintervjuet eller kontakte Krogh for en oppklaring.

Siden journalismediskursen forutsetter at den som blir utsatt for urett, har rollen som «den lille mann», må persontegninga varieres med situasjonen. Når pendelen svinger tilbake og «fiolinisten» Marte Krogh endelig får snakke ut i Dagens Næringsliv, tar avisa nye bilder der hun framstår som jordnær, med diskré sminke, hestehale og hverdagsgenser. I den historien er det VG og deres mediekumpaner som står for maktmisbruket. Slik går diskursen fortsatt opp.

Hvorfor journalismediskursen har fått så godt fotfeste, må behandles grundigere et annet sted. Men én av flere forklaringsfaktorer kan være at en kritisk og uavhengig presse tross alt trenger noen normer for hva den skal være kritisk til, og hvem den skal være uavhengig av. Etter partipressens fall

har ideen om «folket» som oppdragsgiver satt seg. Samtidig har vi fått et mer individualistisk og personorientert samfunn der både offentlige og sosiale medier er blitt mer nærgående, i den grad at *autentisitet* kanskje er blitt den viktigste troverdighetsmarkøren (Johansen 2002:61ff, Kjeldsen 2006:121). Dermed behandles ofte saker om abstrakte spørsmål som konflikter mellom enkeltpersoner (Johansen 2001:167ff), og det blir et journalistisk mål i seg selv å avsløre forskjeller mellom elitepersoners liv og lære. Når pressen samtidig er avhengige av sterke patosappeller for å trenge igjennom den økende mediestøyen, er ikke veien lang til gode historier som automatisk sparker oppover for å bekrefte fordømmene våre og vekke indignasjon.

VG-oppslaget om Marte Krogh legitimerte helt konkret massive personangrep på henne, men styrker også indirekte den diskursen historien fortelles gjennom. På et mer generelt nivå hevder Fairclough (1992:64) at enhver diskursiv praksis påvirker «systems of knowledge and belief» (ideasjonell metafunksjon), «social relationships» og «social identities» (mellompersonlig metafunksjon).

Journalismediskursen åpner naturligvis for mye god, kritisk journalistikk som avdekker vesentlig svikt i demokratiet og samfunnslivet. Det er en god ting at pressen minsker kløfta mellom velgere og politikere ved å gå disse tett på klingen og ikke ta alle påstander for god fisk. Det er også egnet til å styrke publikums selvforståelse at «folkets» smak og verdier opphøyes. Diskursen i VG-artikkelen gjør det for eksempel lettere å føle seg vellykka som mor, og det bygges opp under en involverende og likestilt papparolle.

Problemet oppstår idet man automatisk griper til helte- og skurkesjablongene uten å gjøre noe forsøk på å forstå saken til bunns. Når kompliserte og abstrakte sammenhenger over tid reduseres til løsrevne moralske eksempelhistorier (Bird & Dardenne 1997:343, Lindholm 2004:118), risikerer journalistikken å ha motsatt effekt av den intenderte: Populistiske politikere får lettere gjennomslag for den samme anekdotiske måten å presentere verden på (Bjerke 2011:157f, Johansen 2001:169). Offerposisjonen blir ettertraktet (Hågvar 2003:353, 2007:220). Politikerforakten og mistroen til «eliten» og «pampeveldet» eskaleres. De opplevde sosiale avstandene øker, misnøyen ulmer, og terskelen for å æreskjelle «den derre arrogante rikingdama» blir lavere.

Å dementere enkeltsaker er redelig overfor dem det angår, men det endrer sjelden den underliggende diskursen. VG har beklaget tekniske detaljer som feilsitering og manglende imøtegåelse, men har ikke reflektert over hvorfor det følte naturlig å slå opp saken på denne måten i utgangspunktet – uavhengig av hva Marte Krogh måtte ha ment. Dermed reproduseres diskursen og holdes varm til neste gang eliten øyensynlig viser sitt sanne jeg.

Referanser

- Aftenposten* (11.1.2013): «'Vi kvinner skal, bør og må orke så mye. Da trenger vi ikke Marte Kroghs formaninger'», del 1, s. 6.
- Aftenposten* (7.2.2013): «Korrigeringer», del 2, s. 7.
- Aftenposten.no* (9.1.2013): «– Det er utrolig arrogant». Hentet fra <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/--Det-er-utrolig-arrogant--7087120.html> 14.1.2013.
- Bakhtin, Mikhail M. (1998): *Spørsmålet om talegenrane*. Bergen: Ariadne forlag.
- Bird, S. Elizabeth og Robert W. Dardenne (1997): «Myth, Chronicle and Story. Exploring the Narrative Qualities of News» i Dan Berkowitz (red.): *Social Meanings of News. A Text-Reader*. London: Sage. S. 333–350.
- Bjerke, Paul (2011): *Journalistikkens vekst – og fall? Om journalistikk og profesjonsmakt*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Braanen, Bjørgulv (2013): «Gapestokk» i *Klassekampen* 2.2.2013. S. 2.
- Dagbladet* (21.12.2012): «– Falt for mannemannen», s. 69.
- Dagbladet* (2.2.2012): «Dagbladet beklager», s. 5.
- Dagbladet.no* (20.12.2012): «– Jeg falt for at han var en mannemann». Hentet fra http://www.kjendis.no/2012/12/20/kjendis/marte_krog/jan_haudemann-andersen/24924010/ 15.1.2013.
- Dagbladet.no* (14.1.2013): «– Hvem er jeg til å fortelle andre hvordan de skal leve livet sitt?» Hentet fra http://www.kjendis.no/2013/01/10/kjendis/guri_solberg/tv_og_medier/tv_2/baby/25179861/ 14.1.2013.
- Dagens Næringsliv* (2.2.2013): «'Vondt og skremmende», s. 50–51.
- Egeland, Julie Nordby (2013): «F#%&!» i *Klassekampen* 14.2.2013. S. 9.
- Eide, Bernt (2005): *Oppdiktete elementer i avisbilder*. HiO-rapport nr. 8. Oslo: Høgskolen i Oslo.
- Eide, Martin (1995): *Blod, sverte og gledesårer*. Oslo: Verdens Gang.
- Eide, Martin (2001): «Journalistisk makt. Et oppslag» i Martin Eide (red.): *Til dagsorden! Journalistikk, makt og demokrati*. Oslo: Gyldendal Akademisk. S. 13–56.
- Fairclough, Norman (1992): *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, Norman (1995a): *Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language*. London og New York: Longman.
- Fairclough, Norman (1995b): *Media Discourse*. London: Arnold.

- Grue, Jan (2011): «Hva er kritisk diskursanalyse?» i Tonje Raddum Hitching, Anne Birgitte Nilsen og Aslaug Veum (red.): *Diskursanalyse i praksis. Metode og analyse*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. S. 112–115.
- Halliday, Michael A.K. (2004): *An Introduction to Functional Grammar* (3. utgave, revidert av Christian M.I.M. Matthiessen). London: Arnold.
- Hornmoen, Harald (2010): *Førti år i forskningens tjeneste. Fremvoksende naturvitenskapelig og medisinsk forskning i A-magasinet og VG i 1966, 1986, 2006*. Oslo: Forskningsmiljøet norsk sakprosa. Hentet fra <http://www.hf.uio.no/iln/forskning/grupper/tekstretorikk/skriftserien/utgivelser/11Hornmoen-Forti-ar-i-forskningens-tjeneste.pdf> 2.5.2013.
- Hornmoen, Harald (2011): «'Pandemisk paranoia'? En analyse av nyhetsomtalen av 'svineinfluensaen' i norske aviser» i *Tidsskrift for samfunnsforskning* nr. 1. S. 33–64.
- Hågvar, Yngve Benestad (2003): *Hele folkets diskurs. En kritisk diskursanalyse av den gode VG-sak*. Oslo: Norsk sakprosa. Hentet fra <http://www.hf.uio.no/iln/forskning/grupper/tekstretorikk/skriftserien/utgivelser/7Hagvar-Hele-folkets-diskurs.pdf> 23.2.2013.
- Hågvar, Yngve Benestad (2007): *Å forstå avisa. Innføring i praktisk presseanalyse*. Bergen: LNU/Fagbokforlaget.
- Johansen, Anders (2001): «Enkeltpersoner og kollektivpersoner» i Martin Eide (red.): *Til dagsorden! Journalistikk, makt og demokrati*. Oslo: Gyldendal Akademisk. S. 167–196.
- Johansen, Anders (2002): *Talerens troverdighet. Tekniske og kulturelle betingelser for politisk retorikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Journalisten.no* (14.2.2013): «– Vanskelig å si unnskyld? VG, Mamma og Marte Krogh». Videooverføring hentet fra <http://www.ustream.tv/user/journalisten> 23.2.2013.
- Jørgensen, Marianne Winther og Louise Phillips (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag / Samfundslitteratur
- Kjeldsen, Jens E. (2006): *Retorikk i vår tid. En innføring i moderne retorisk teori*. Oslo: Spartacus.
- Kjendsli, Veslemøy (2008): *Rett på sak! Lærebok i praktisk journalistikk*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Kress, Gunther og Theo van Leeuwen (2006): *Reading Images. The Grammar of Visual Design* (2. utgave). London og New York: Routledge.
- Lamark, Hege (2012): *Portrettintervju som metode og sjanger* (2. utgave). Kristiansand: IJ-forlaget.
- Ledin, Per (1997): «Med det nyttiga skola wi söka att förena det angenäma ...» *Text, bild och språklig stil i veckopressens föregångare*. Lund: Svensk sakprosa
- Lindholm, Magne (2001): «Nyheten, fortellingen og årsaksloven» i *Norsk medietidsskrift* årg. 8, nr. 2. S. 84–99.

- Lindholm, Magne (2004): «Det trivielles triumf» i *Samtiden* nr. 1. S. 115–126.
- Mamma* (2012): «Livet på solsiden» i *Mamma* nr. 11. S. 16–23.
- Mamma.no* (4.1.2013): «Livet på solsiden». Hentet fra <http://www.mamma.no/mammaliv/livet-pa-solsiden> 14.1.2013.
- Mamma.no* (9.1.2013): «– Ren misunnelse». Hentet fra <http://www.mamma.no/mammaliv/%E2%80%93-ren-misunnelse> 15.1.2013.
- Mamma.no* (7.2.2013): «Mamma.no beklager overfor Marte Krogh». Hentet fra <http://www.mamma.no/mammaliv/mammano-beklager-overfor-marte-krogh> 8.2.2013.
- Marshall, P. David (2005): «Intimately intertwined in the most public way. Celebrity and journalism» i Stuart Allan (red.): *Journalism: critical issues*. Berkshire: Open University Press. S. 19–29.
- Miller, Carolyn R. (1984): «Genre as Social Action» i *Quarterly Journal of Speech*, vol. 70, nr. 2. S. 151–167.
- Nylund, Mats (2006): «Journalism's Vitality. On the Narrative Function of Quotes» i Mats Ekström, Åsa Kroon og Mats Nylund (red.): *News from the Interview Society*. Göteborg: Nordicom. S. 147–164.
- Petersson, Olof (1994): «Journalistene som klass, Journalismen som ideologi» i Terje Steen Edvardsen (red.): *Media og samfunnsstyring*. Bergen: Fagbokforlaget. S. 25–36.
- Raddum, Tonje og Aslaug Veum (2006): «Avistekstens mange stemmer» i *Norsk medietidsskrift* årg. 13, nr. 2. S. 135–153.
- Ramnefjell, Geir (2013): «Helseprofet i særklasse» i *Dagbladet* 11.1.2013. S. 3.
- Roksvold, Thore (2005): *Var avisspråket bedre før? En metodetriangulert studie av normendringer i norsk avisspråk på 1900-tallet*. Dr.philos.-avhandling. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Roksvold, Thore (2006): «Analyzing Inference – And Ethos-Implicature in Particular» i *Nordicom Review* vol. 27, nr. 2. S. 185–204.
- Seher.no* (21.12.2013): «– Nei, han skifter ikke bleier». Hentet fra <http://www.seher.no/908532/jan-haudemann-andersen-ikke-skifter-bleier> 15.1.2013.
- Steensen, Steen (2009): «Online feature journalism. A clash of discourses» i *Journalism Practice* vol. 3, nr. 1. S. 13–29.
- Svennevig, Jan, Margareth Sandvik og Wenche Vagle (1995): *Tilnærminger til tekst. Modeller for språklig tekstanalyse*. Oslo: LNU / Cappelen Akademisk Forlag.
- Sælid, Velaug Hobbestad (2013): «Oh, Mama» i *Klassekampen* 12.1.2013. S. 4.
- TV2.no* (9.1.2013): «Et lite steg for Marte Krogh, et stort tilbakesteg for likestillingen?» Hentet fra <http://www.tv2.no/underholdning/gkn/et-lite-steg-for-marte-krogh-et-stort-tilbakesteg-for-likestillingen-3961070.html> 9.1.2013.

- TV2.no (2.2.2013): «TV 2 beklager overfor Marte Krogh». Hentet fra <http://www.tv2.no/underholdning/tv-2-beklager-overfor-marte-krogh-3979558.html> 4.2.2013.
- Vagle, Wenche, Margareth Sandvik og Jan Svennevig (1993): *Tekst og kontekst. En innføring i tekstlingvistikk og pragmatikk*. Oslo: LNU/Cappelen.
- Veum, Aslaug (2008): *Avisas andlet. Førstesida som tekst og diskurs. Dagbladet 1925–1995*. Ph.d.-avhandling. Oslo: Universitetet i Oslo.
- VG (30.12.2012): «Sett realistiske krav», s. 26–27.
- VG (9.1.2013): «Ta dere sammen og tren mer!», s. 13.
- VG (1.2.2013): «VG beklager overfor Marte Krogh», s. 4.
- VG Nett (9.1.2013): «Finansfrue Marte Krogh: Ta dere sammen og tren mer!» Hentet fra <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/artikkel.php?artid=10072330> 14.1.2013.
- VG Nett (10.1.2013): «Marte Kroghs samboer: Et velment råd». Hentet fra <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/artikkel.php?artid=10072409> 4.2.2013.
- VG Nett (1.2.2013): «VG beklager overfor Marte Krogh». Hentet fra <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/artikkel.php?artid=10119564> 1.2.2013.
- Wodak, Ruth (2006): «Dilemmas of discourse (analysis)» i *Language in Society* vol. 35. S. 595–611.
- Wodak, Ruth og Michael Meyer (2009): «Critical Discourse Analysis: History, Agenda, Theory and Methodology» i Ruth Wodak og Michael Meyer (red.): *Methods of Critical Discourse Analysis*. 2. utgave. London: Sage. S. 1–33.
- Wåhlberg, Ingemar (2010): «Du er full – Jens». *En studie av politikere i Se & Hør og Her & Nå*. Masteroppgave i medievitenskap. Bergen: Universitetet i Bergen. Hentet fra <https://bora.uib.no/bitstream/handle/1956/4406/69292709.pdf> 21.4.2013.